

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

constitutionem naturæ pertineat, tota divina natura communicatur Filio.

Sed contra est, quia in generatione Filii, volitio non se tenet formaliter ex parte principii: Ergo nec per se ingreditur terminum formalem illius. Consequentia patet, nam terminus formalis & principium quo generationis, proportionari debent, & adæquari. Antecedens verò probatur. Si volitio se teneret ex parte principii productivi Verbi, illud procederet non solum per modum verbi, sed etiam per modum impulsus & amoris, nam impulsus nihil aliud est quam terminus productus per voluntatem, sicut verbum est terminus productus per intellectum; & sic darentur duo impulsus in divinis, quod est hæreticum: Ergo volitio non se tenet formaliter ex parte principii processionis Verbi, sed ad illam se habet merè materialiter, & concomitantè.

§. II

Solvuntur obiectiones.

42. **O**bjicies primò: D. Thomas hic art. 1. æquiparat intellectum & volitionem, quoad identitatem cum divina natura: dicit enim quod *sicut suum intelligere est suum esse, ita & suum velle*. Sed intelligere est esse, seu quidditas Dei, sine distinctione virtuali, ut in Tractatu de attributis ostendimus: Ergo & velle.

Respondeo D. Thomam æquiparare intellectum & volitionem, quoad identitatem realem cum esse seu natura Dei, non tamen quoad identitatem virtuales; & solum intendere, quod velle & natura in Deo identificantur realiter, non tamen virtualiter, quod constat, tum quia voluntatem per intellectum probavit, tum etiam quia intellectio & volitio pertinent ad diversas lineas, & diverso modo tendunt in objectum, per modum scilicet assimilationis & impulsus, ut antea declaravimus.

43. In istis, Idem S. Doctor hic art. 8. & infra quæst. 61 art. 2. ad 1. & de potentia quæst. 3. art. 5. ad 2. docet quod Deus causat omnia per suum esse, quia causat illa per voluntatem, quæ est suum esse: Sed hæc consequentia nulla esset, si inter esse & velle Dei agnosceret distinctionem virtuales, & poneret solum identitatem realem: nam eodem modo posset inferri, Deum causare omnia per relationes, vel per misericordiam, aut justitiam, quia hæc realiter identificantur cum esse seu natura Dei: Ergo &c.

Respondeo concessa Majoris, negando sequentiam Minoris, cum enim proprium sit voluntatis movere quoad exercitium agens intellectualem ad productionem suorum effectuum; est specialis ratio cur hæc consequentia sit legitima in voluntate, non verò in alijs attributis, vel in relationibus divinis; & cur D. Thomas ex identitate reali divinæ voluntatis cum esse seu essentia Dei, inferat quod Deus causat omnia per suum esse, quia causat illa per voluntatem.

44. **O**bjicies secundo: Ut natura divina intelligatur metaphysicè constituta, debet ut summè perfecta intelligi: Sed non potest ut summè perfecta intelligi, nisi intelligatur ut volens, cum volitio sit aliqua perfectio simpliciter simplex: Ergo natura divina, nisi intelligatur ut volens, non intelligitur ut metaphysicè constituta; & consequenter voluntas aut volitio est de metaphysica illius constitutione.

A Confirmatur: Natura Divina debet concipi ita perfecta, ut nihil illà melius & perfectius possit intelligi: Sed natura intelligens simul & volens, perfectior intelligitur natura tantum intelligente: Ergo non sola intellectio, sed etiam volitio, metaphysicam divinæ naturæ constitutionem ingreditur.

Ad objectionem respondeo, distinguendo Majorem: debet intelligi ut summè perfecta, radicaliter & identicè, concedo: formaliter, & explicitè, nego. Vel secundo distinguo: debet intelligi ut summè perfecta, intra propriam lineam naturæ, concedo, perfectione omnis lineæ, nego.

B Explicatur: In hoc distinguitur natura divina, ut formaliter natura est, à substantia & entitate increata Dei, prout habet rationem transcendens increati, quod primo modo se habet solum per modum radicis respectu attributorum (hic enim est proprius conceptus naturæ, ut natura est) ac proinde non debet illa formaliter in se includere, talem quoad rationem explicitam, sed solum radicaliter, quia natura ut talis est; non petit, nec parit alium modum continendi suas proprietates, quam per modum principii radicalis. Secundo verò modo ambit & continet formaliter omnia quæ sunt in Deo, nec solum attributa, sed etiam relationes, quæ tamen, in omnium sententia, non constituunt naturam divinam, sed personas Sanctissimæ Trinitatis. Quare licet divina substantia, ut habet rationem entis increati & per essentiam, includat formaliter in suo conceptu omnes perfectiones simpliciter simplices, & debeat intelligi ut summè perfecta formaliter, perfectione omnis lineæ, tum naturæ, quam attributi; sub conceptu tamen & formalitate naturæ, non debet includere formaliter, sed tantum radicaliter attributa divina, quantum ad rationem explicitam, nec intelligi ut summè perfecta perfectione omnis lineæ, sed sufficit intelligi summè perfectam formaliter in linea naturæ. Volitio autem, licet sit perfectio simplex, non tamen pertinet ad lineam naturæ, sed ad lineam attributi; ac proinde ut natura intelligatur metaphysicè constituta, est necesse quod intelligatur ut volens formaliter, sed identicè tantum & radicaliter. Unde

C Ad confirmationem, distinguo Majorem: Natura divina debet esse & concipi ita perfecta, ut nihil intelligi possit eâ perfectius, perfectione naturæ, concedo: excessu resultante ex collectione naturæ & attributi, nego. Similiter distinguo Minorem: Natura intelligens simul & volens, intelligitur perfectior, perfectione naturæ, nego: Excessu resultante ex collectione naturæ & attributi, concedo. Itaque summa Deitatis, & Dei perfectio, petit quod nihil realiter distinctum ab ipso, possit esse vel intelligi perfectius; & hoc salvatur, quamvis voluntas, & alia attributa non ingredientur metaphysicam divinæ naturæ constitutionem: nam constitutum ex natura, & volitione, vel alio quocumque attributo, non est realiter distinctum à Deo, nec ab ejus natura; ac proinde quamvis excedat naturam divinam seorsim consideratam, nihilominus stat nihil realiter distinctum à Deo intelligi eò perfectius. Petit etiam Deus, prout est concretum naturæ, ut nihil etiam ratione distinctum, esse aut intelligi possit perfectius naturæ.

D Volitio autem, licet sit perfectio simplex, non tamen pertinet ad lineam naturæ, sed ad lineam attributi; ac proinde ut natura intelligatur metaphysicè constituta, est necesse quod intelligatur ut volens formaliter, sed identicè tantum & radicaliter. Unde

E Ad confirmationem, distinguo Majorem: Natura divina debet esse & concipi ita perfecta, ut nihil intelligi possit eâ perfectius, perfectione naturæ, concedo: excessu resultante ex collectione naturæ & attributi, nego. Similiter distinguo Minorem: Natura intelligens simul & volens, intelligitur perfectior, perfectione naturæ, nego: Excessu resultante ex collectione naturæ & attributi, concedo. Itaque summa Deitatis, & Dei perfectio, petit quod nihil realiter distinctum ab ipso, possit esse vel intelligi perfectius; & hoc salvatur, quamvis voluntas, & alia attributa non ingredientur metaphysicam divinæ naturæ constitutionem: nam constitutum ex natura, & volitione, vel alio quocumque attributo, non est realiter distinctum à Deo, nec ab ejus natura; ac proinde quamvis excedat naturam divinam seorsim consideratam, nihilominus stat nihil realiter distinctum à Deo intelligi eò perfectius. Petit etiam Deus, prout est concretum naturæ, ut nihil etiam ratione distinctum, esse aut intelligi possit perfectius naturæ.

naturæ: quod etiam subsistit, quamvis conflatam ex Deitate & volitione sit per rationem Deitate perfectius, quia non est perfectius excessu præstantioris naturæ, sed excessu resultante ex inclusione naturæ, & superaddita perfectione attribuitur. Excessus autem iste non excluditur a summa perfectione Dei, nam eo ipso quod in illa distinguitur virtualiter perfectiones, & una aliam virtualiter præsupponat, omnesque unam communem radicem, debet una aliam virtualiter, & per rationem excedere, & conflatum ex duabus, singulas seorsim, virtualiter, & ratione superare.

Objicit tertio, & simul instabis contra præcedentem responsum. Ad rationem entis perfectissimi non sufficit habere omnem perfectionem quomodocumque, sed debet illam habere ratione modo excogitabili: At optimus est habere formaliter, & non tantum radicaliter: Ergo debet naturæ divinæ, & consequenter volitioni, non solum radicaliter, sed etiam formaliter in ejus conceptu quidditativo includitur.

Respondeo distinguendo Majorem: Meliori modo excogitabili, si ille sit possibilis, concedo. Si sit impossibilis, nego. Similiter distinguo Minorem: optimus modus est habere formaliter, & non tantum radicaliter: optimus modus possibilis, nego: impossibilis, concedo. Cum enim proprius conceptus naturæ, ut natura est, sit esse radicem suarum operationum & proprietatum, repugnat quod natura divina subconceptu & formalitate naturæ considerata, alio modo contineatur attributa, quam identice & radicaliter. Nam si illa explicentur, & formaliter includantur, tunc conceptus ille non erit formalissimus conceptus naturæ, sed naturæ & attributorum simul, ut Tractatu 1. exposuimus agentes de constitutione divine naturæ.

Objicies quarto: Natura Dei constituitur metaphysice vitæ intellectuali perfectæ & completæ: At vitæ intellectualis perfectæ & completæ, non solum importat intellectionem, sed etiam volitionem: Ergo natura divina, non solum intellectione, sed etiam volitione, metaphysice constituitur.

Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem: includit non solum intellectionem, sed etiam volitionem, formaliter, nego: radicaliter, concedo. Ut enim docet D. Thomas questione præcedenti art. 2. in corpore, nomen naturæ fuit impositum à motu exteriori vitali, non tamen ipsum motum significat, si sumatur rigorose, sed essentiam ipsam, & naturam viventis, consistentem in radice talis motus; unde quamvis vitæ divina sit perfectæ & completæ, non includit tamen formaliter, sed tantum radicaliter, volitionem divinam.

Instabis: Licet vitæ & natura intellectualis creata, ratione potentialitatis & imperfectionis, in radice intellectionis consistat; natura tamen divina, quia est actus purus, & omnis potentialitatis expertus, non constituitur per intellectualitatem, seu per radicem intellectionis, sed per ipsum intelligere purissimum & actualissimum, ut ostendimus in Tractatu de attributis, agendo de constitutivo divine naturæ: Ergo similiter natura Dei non debet constitui formaliter in ratione naturæ, per esse radicaliter volitivum, sed per ipsam volitionem actualem.

Confirmatur: Major unitas & simplicitas re-

quiritur in Deo, quam in creaturis: Sed si natura divina per solam radicem volendi, non verò per ipsum velle actuale, metaphysice constituitur, non gaudebit majori unitate & simplicitate, quam natura intellectualis creata, quæ etiam per radicem volitionis, & aliarum proprietatum, metaphysice constituitur: Ergo natura divina per ipsum velle constituitur.

Ad instantiam, concessa Antecedente, neganda est Consequentia, & paritas. Ratio discriminis est, quia actus intelligendi, est primus actus naturæ intellectualis, & in hac linea perfectus & completus; volitio autem est actus secundarius, intellectionem supponens: unde natura intellectualis, non concepta ut actu intelligens, potentialis intelligitur; concepta verò ut intelligens, absque ulla potentialitate concipitur tanquam volitionis radicem.

Ad confirmationem, concessa Majori, nego Minorem, Licet enim natura divina concipiatur ut radicaliter solum volitiva, cum majori tamen unitate & simplicitate intelligitur, quam natura intellectualis creata: quia natura intellectualis creata, ita est radix voluntatis, & cæterarum proprietatum, quod illas secum realiter identificatas non habeat, sed distinguatur realiter entitative, tam à principio proximo, quam ab ipso actu secundo. Natura autem divina, ita est radix suarum proprietatum & attributorum, ut realiter sibi identificet tam principium proximum, quam actum illius, interveniente solum distinctione rationis, efformata per nostros conceptus, & fundata in ipsa eminentia divine perfectionis: ex quo nulla sequitur potentialitas, limitatio, vel imperfectio.

Objicies ultimum: Vis proxima volendi, & ipsum velle actuale in Deo, non distinguuntur virtualiter à radice volendi: Ergo si natura divina metaphysice constituitur per radicem volendi, debet etiam ipsa vis proxima volendi, & ipsum velle actuale, ad metaphysicam ejus constitutionem pertinere. Consequentia patet. Antecedens probatur. Ea quæ pertinent ad eandem lineam, identificantur in Deo sine distinctione virtuali: Sed ratio volitivi radicalis, vis proxima volendi, & ipsum velle, pertinent ad eandem lineam volitivam: Ergo sine distinctione virtuali inter se identificantur. Major constat ex dictis articulo præcedenti. Minor etiam patet, quia qualibet linea pertingit à prima potentia usque ad ultimum actum: Sed prima potentialitas lineæ volendi, est ratio volitivi radicalis, & ultimus ejus actus est ipsum velle actuale: Ergo illa pertinent ad eandem lineam.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus probationem, concessa Majori, nego Minorem. Ad probationem illius, nego etiam Minorem: nam esse radicaliter volitivum, non pertinet ad lineam volendi, quia prima radix ex qua oritur quod aliquid sit volitivum, est ipsa intellectualitas, hæc autem non pertinet formaliter ad lineam volendi, quia non respicit formaliter objectum talis lineæ, scilicet bonum sub ratione boni, sed potius ens sub ratione veri: unde lineæ volendi incipit à virtute proxima volitiva, & terminatur actu volitionis.